

Připomínky k návrhům vyhlášky, kterou se mění vyhláška č. 13/2005 Sb., o středním vzdělávání a vzdělávání v konzervatoři, ve znění pozdějších předpisů.

META dlouhodobě sleduje situaci ve středním vzdělávání a podpoře vícejazyčných žáků. Mimo jiné již šest let pilotujeme a organizujeme roční jazykovou přípravu před vstupem na SŠ. Na základě těchto zkušeností jsme připravili připomínky k vyhlášce ke střednímu vzdělávání, kterou MŠMT připravilo.

1) § 6b, odst. 1 – Navrhujeme rozšíření cílové skupiny také na žáky s dvojným občanstvím, či občanstvím ČR s migrační zkušeností, kteří přichází do ČR bez (dostatečné) znalosti vyučovacího jazyka. Pro srovnání § 20 školského zákona se vztahuje v některých svých ustanoveních také k osobám pobývajících dlouhodobě v zahraničí.

Zdůvodnění: Již dlouhodobě upozorňujeme na velice problematické ustanovení školského zákona/vyhlášek, kdy do jazykové přípravy nemohou být nárokově zahrnuti také žáci s dvojným občanstvím, či občanstvím ČR, ačkoliv to objektivně potřebují (prokázaná neznalost jazyka). Trváme na tom, že z důvodu rovných příležitostí by možnost účastnit se jazykové přípravy měla být těmto žákům zpřístupněna. Jinak dochází v podstatě k diskriminaci vybraných žáků. Ačkoliv vyhláška umožňuje zařazení žáků bez nároku do skupiny navíc, maximální počet žáků (15) i forma výuky (hybridní) zapojení žáků navíc de facto vylučuje. Například v ZŠ, kde toto ustanovení platí také (tedy že do skupin pro jazykovou přípravu mohou být zapojeni i žáci bez nároku – např. občané ČR či děti pobývající na území déle než 12 měsíců) se jazykové přípravy účastnili v 94 % pouze žáci s nárokem (šetření MŠMT). Prakticky to znamená, že škola může mít většinu žáků bez nároku, ale s potřebou jazykové přípravy a kvůli jejich vyloučení z podpory je nemůže kvalitně vzdělávat.

2) § 6a, odst. 1 - Navrhujeme vyškrtnutí „zahrnující základy příslušné terminologie“, případně zjemnění na „výuku českého jazyka přizpůsobená potřebám žáků, která **může zahrnovat** základy odborné terminologie, pokud je to v dané skupině proveditelné.“

Zdůvodnění: Pro žáky, kteří s češtinou začínají, je nejdůležitější zaměření na základní jazykové dovednosti, gramatiku apod. Odbornou terminologii (jednoho, natož více oborů) nemůže zajistit učitel češtiny jako druhého jazyka. Jazykovou výuku zase nemůže zcela zajistit učitel odborných předmětů. V tom případě nastává problém, kdo by takové hodiny měl učit.

V případě školy, která bude např. v kraji jedinou, a tedy bude mít ve skupině žáky různých škol a oborů, je tento požadavek navíc nereálný. Vzhledem k počtu oborů a různým terminologiím ve středním školství tento požadavek nebude možné splnit.

Pokud bude skupina pro jazykovou přípravu sestavena pouze ze žáků z 1 oboru, je možné si výuku odborné terminologie představit pouze v případě, že ji povede učitel ČDJ v úzké spolupráci/tandemu s učitelem odborných předmětů daného oboru/školy. I v takovém případě je ale nutné počítat s výukou pouze

nejzákladnější a nejjednodušší slovní zásoby oboru - jazyková příprava nemůže suplovat výuku základů všech odborných předmětů v daném oboru.

I vzhledem k nárokům na vyučující v těchto skupinách (heterogenní složení třídy, hybridní forma výuky apod.) považujeme striktní zahrnutí výuky odborné terminologie do znění vyhlášky za nešťastné a pro školy výrazně demotivující.

3) § 6a, odst. 7 - Navrhujeme změnit ustanovení „distančním synchronním způsobem, pokud nemohou být všichni žáci ve skupině osobně přítomni“ na doplnění „případně osobní způsob doplnit distančním synchronním způsobem, pokud nemohou být všichni žáci ve skupině osobně přítomni“.

Zdůvodnění: Hybridní výuka je jak pro žáky, tak pro vyučující výrazně nekomfortní, vyžaduje navíc velkou organizaci a přípravu, navíc budou skupiny spíše heterogenní (žáci na různé jazykové úrovni), čemuž hybridní výuka bude na škodu a postup v jazyce bude tímto brzděn.

Ačkoliv ani celková online výuka není z hlediska výuky jazyků ideální, máme za to, že může být efektivnější a pro žáky i vyučující komfortnější než stálá hybridní výuka.

Navrhujeme přidat pro školy možnost zřídit skupiny výhradně online synchronní výuky pro ty, kteří se osobně do určené školy nebudou moci dostavovat z větší části času (z důvodu rozvrhu, dojezdu apod.).

4) § 6a, odst. 7 - Navrhujeme vyškrtnutí – „Určená škola je povinna poskytovat jazykovou přípravu i žákovi, který se z důvodu organizace vzdělávání ve škole, jíž je žákem, nemůže účastnit jazykové přípravy poskytované osobním nebo distančním synchronním způsobem; způsob poskytování jazykové přípravy přizpůsobí určená škola podmínkám žáka pro tuto přípravu.“

Zdůvodnění: Ačkoliv je jádro věci nakloněno žákům a individualizaci při zajišťování jazykové přípravy, nedokážeme si představit, jak by tuto situaci mohli ředitelé určených škol zajistit. Myslí-li se tím např. samostudium či domácí úkoly, je tento způsob z hlediska výuky jazyků a vzhledem k cílové skupině středoškoláků zcela neefektivní. Určená škola v takovém případě nemá na výuku takových žáků dosah, bez možnosti seznámení se žákem je i nastavování úkolů nereálné stejně jako ověřování pokroku. Nehledě na rozšíření případné agendy a přípravy vyučujících jazykové přípravy. Uvedený požadavek nám z pohledu terénu připadá nejasný a nereálný.

5) § 6c, odst. 3 - Pro optimální práci s heterogenní skupinou navrhujeme snížit maximální počet na 10 žáků (maximálně 12 žáků).

Zdůvodnění: Vzhledem k tomu, že budou skupiny s největší pravděpodobností výrazně heterogenní, je nejvyšší počet 15 žáků příliš vysoký. Skupiny budou spíše heterogenní z důvodu: různé dostupnosti jazykové podpory (šablonami, kurzy, doučováním) před nástupem na SŠ dle regionů / dostupných informací / různé doby příjezdu a orientace v systému, navíc se nejedná pouze o žáky ze slovanského jazykového prostředí (ukrajinštinou jako rodným jazykem), ale i např. žáky z neslovanského prostředí – z Vietnamu, Číny, Mongolska apod. Nejvyšší počet žáků ve skupině je maximalizován z důvodu finanční náročnosti, což bude mít bohužel dopady na kvalitu a efektivitu výuky. Z dlouhodobého hlediska se tedy toto opatření nevyplatí.

6) Účinnost - Tato vyhláška pozbývá platnosti uplynutím dne 31. srpna 2023, což považujeme za velice problematické. Navrhujeme účinnost vyhlášky časově neomezovat.

Zdůvodnění: Tato vyhláška ustanovuje jazykovou přípravu pro žáky na SŠ, ale pouze na rok. Tzn., že po srpnu 2023 nebude tato příprava žáků nově příchozích ze zahraničí na SŠ v systému vůbec, přestože je tato potřeba dlouhodobá a také na ni dlouhodobě upozorňujeme. Pokud bude jazyková příprava na SŠ zajištěna pouze na 1 rok, nebude pro střední školy motivační se do takto organizačně náročné agendy pouštět. Ze zkušeností se zaváděním jazykové přípravy na ZŠ víme, že implementace takovéto velké změny vyžaduje mnoho času na usazení tak, aby byla funkční. Oproti ZŠ mají ale SŠ navíc svá specifika, která hladké zavedené jazykové přípravy budou ztěžovat (nedostatek personálních kapacit, menší zkušenosti s podporou žáků bez dostatečné znalosti jazyka, velké kurikulární rozdíly dle oborů, střídání praktické a teoretické výuky apod.). Jeden rok je na funkční implementaci nové jazykové přípravy na SŠ nedostačující, navíc bude nastavena jen pro určité žáky, kteří přijdou do ČR jen v daném období (nepočítá se s dalšími žáky, kteří přijdou v následujícím školním roce).

Naopak je vhodné využít tuto vyhlášku jako příležitost k zavedení funkční podpory žáků bez (dostatečné) znalosti jazyka, po které experti i učitelé SŠ volají již mnoho let.